

Ramona Gabăr

Cântec
deasupra
cenușii

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI	7
Ana	9
Krai	39
Kostei.....	59
Krai	71
Ana	77
Eleonor	113
PARTEA A DOUA	125
Kostei.....	127
Krai	164
Ana	191
PARTEA A TREIA	197
Orlyk.....	199
Ana-Ioana.....	208
Orlyk.....	236
Vasilisa	255
EPILOG. Maria	279
<i>Nota autoarei</i>	281
<i>Dedicație</i>	283
<i>Mulțumiri</i>	285

PARTEA ÎNTÂI

*În cari cunoaștem diverse fețe împărătești
și niscai oameni de rând, ca să știm cu cine
am pornit la drum*

Ana

*Unde cunoaștem ființă hărăzită cu danie cari
iute sare-n ochi, și cândai și cu altele nebănuite*

A fost odată ca niciodată, când albinile așa erau de mari că încălecau pe urși și cutreierau livezile, când făcea plopul pere și răchita micșunele, iaca așa de demult era că nu ne-au mai rămas de-atunci decât câteva snoave uitate între file îngălbenite, de nici nu mai știm dac-or fi fost adevărate, era o fată așa de frumoasă că se învârtea soarele după dânsa și luna mi ți-o sorbea din ochi, nevoind niciunul s-o piarză din ochi și agiungând cât pe ce să nu se mai petreacă așa cum le e rostul. Atâta era de mândră că, de cum s-a ivit pe lume, ploaia și vântul i s-au adunat la căpătâi, împlând în vârful picerelor numa-mpregiurul ei, ca să n-o atingă și să nu-i smintească frumusețe de boi, iar aștrii și îngerii s-au tras mai încoace ca s-o vază mai bine, de a agiuns pământul să se-ncline deodată, întorcând-o cu chipul către Dumnezeu. Aista, încungiurându-se El numai de sfetnici de parte bărbătească, nesuferind în preajma Lui os muieresc baremi să fi fost Maica Domnului, cam lăsase de izbeliște neamul cel nesuferit Lui, căznindu-se numai pentru bărbați să-i puie la loc de cinste și să-i călăuzească spre bine. Și cu cât dâșșii se depărtau mai tare de vrerea Sa, cătând într-o vreme numai să ucidă, să puie foc și să

siluiască, cu atât mai abitir se căznea *Ăl-de-Sus* să-i aducă pe calea cea dreaptă, să le deie și să le tot deie din ce în ce mai multă putere, nădăjduind astfel să-i îmblânzească și să le mai potolească setea de semeție. Dar aiștia parcă din ce primeau, din aia le creștea trufia, de agiunsesse bietul Dumnezeu să fie nevoit să-i mai împingă nițel și cu vârful botforului când se apropiau prea mult de luminatu-I chip. Ei, dar petrecându-se nemaivăzută minune și înclinându-se pământul sub uitătura-I năucită și-așa zărind-o *Dânsul* pe istă pruncă, pasămite i s-o fi făcut și Lui un gol în suflet și și-o fi adus aminte de seminția asta mult trudită a muierilor, cari din ce primea mai puțin, din aia *Îl* slăvea mai tare pe *Domnul Dumnezeu* ce pe toate le știe și le orânduiește și nu-i dă omului mai mult decât poate duce, ci numai îl cearcă din vreme în vreme, ca să-l știe necărtitor și blând. Și, văzând-o, zice-se c-a lepădat un suspin adânc și cu îngăduință a binecuvântat ist boț de om, primind să lucreze pentru agiungerea sa forțe pe cari altfel nu prea le suferea, ba încă să le mai deie și *Dânsul* o mână de ajutor când li s-or fi încurcat socotelile. C-o fi fost așa au ba n-avem înscris să dovedească, dar urmând calea poveștii poate o prinde și-n inima noastră cheag bănuiala că istă copchilă numai cu umbra *Domnului* a mers alătura viciața-i întreagă, cât a răbdat și *Acesta* s-o știe departe, taman pe pământ. Că de n-o fi fost umbra *Celui-făr-de-nceput*, alta ce să fi fost? Ce altă putere face să se-nvolbure apele, să căulească vâjgărăile și să cure năpustul întru plineala gândului și faptei de muritor? Iar de-o mai fi alta pe lume, la fel de strașnică și răzbătătoare, i-om da oare de urmă mușluind pașii frumoasei dudui și iscodind cu cine se-nsoțește?

Ana îi zicea istei copchile, că de copchilă o s-o petrecem cu gândul și povestea, cercând și noi cum putem să ținem pasul cu isprăvile ei, că multe și nemaipomenite fost-au, căci din ce i s-au adunat *Anei zilele* la răboj, dintr-atât faptele ei s-au scris mai luminoase în catastihul ținut cu răbdare și înțelegere pentru ea, ca pentru oricare dintre noi.

Dar să n-o luăm naintea poveștii. La o vreme, mult înfătoșată în izvoade drept răstimp de mare însemnătate, de la cari multe fapte și-au tras sorgintea, *Ana* trăia drept țiitoare pe lângă un rege, zis *Regele Negru*.

Aist rege tare urâcios mai era și tare neubitoriu de oameni, aprig și iute la mânie, hain și pricinos. Cronicile vremii îl preaslăveau ca aspru, dar drept, și mândru. Dar cine să fi dat crezare aistor cronici înșelătoare, când știau cu toții, de la mic la mare: nu era drept, ci mai degrabă crud. Iute ar fi pierdut capul oricui și, cu cât mai mari chinul și suferința vrăjmașilor, cu atât mai mulțămît era. Cât despre mândrie, era mai mult un soi de boală, ura aiasta pe cari o nutrea față de oricine i s-ar fi înconștat. Nu suferea să-i steie cineva drept nainte și agiungea să-și ție careva capul prea semeț ca să și-l piarză. Mulți sfârșiseră maziliți sau trași pe roată, cu unghiile smulse și forțați să curețe haznale cu limba numai fiindcă îndrăzniseră să-și spuie părerea, văzând că regele era pe cale să săvârșească vreo mare greșeală. Căci nimeni nu e deasupra greșalei și de asta sfetnicii sunt mâna dreaptă a mai marilor lumii, fiind ocârmuirile pe drumul ăl drept, cari chiar de s-o mai împotmoli câteodată, măcar nu duce direct în prăpastie. Dar atunci când sufletul se înnegrește de atâta ură, de atâta bănuială, de atâta frică de trădare și necredință, de atâtea gânduri de răzbuneală, nici omul nu mai e în stare să asculte și să-și pună încrederea în oareșcare altă ființă, fie de-o fi frate bun cu cari a supt de la aceeași țată sau tovaroș de suflet lângă cari nu o dată și-a dezghiocat băierile cingătorii ca să rămâie în izmene, fără fiare dresen flacăra întru apărare. Cu cât sufletul se chircește mai tare, cu atâta se înzecește scopotul la cari stau sfetnicii și se-ngroașă platoșele cari apără trupul de viclenii, și cu-atâta mai greu agiung la urechile împărătești vorbele de povață.

Iaca așa se cam petrecuse povestea și cu regele nostru și, de la o vreme, nimeni nu mai cuteza să-i dășchidă ochii, să-i spuie ce treburi potravnice îi steteau în cale sau ce fleacuri de cari se perpelea nu meritau atâta considerațiune. Orișice gând i-ar fi venit, oricât de necugetat, oricât de strâmbă i-ar fi fost judecata, oricât de mari primejdiile către cari se îndrepta, târând după sine norod și avuție, apropiatii numai dădeau din cap a înțălegere și a admirațiune.

— Că mare dreptate ai, Măria-Ta, și bine ai cugetat cu mintea-Ți cea mult luminată, îl slăveau la tot pasul dregătorii cei lingușitori, jimbînd cam într-o dungă și ploconindu-se până la pămînt, chiar de

alta socoteau și înlăuntrul lor mult se mai minunau de așa grozăvii ce-i treceau Regelui prin cap.

Unul nu i se mai puna de-a curmezișul, de teamă să nu-și piarză viețișoara, că doar se cruciseră cu toții chibzuind în trecut cum cărturari, postelnici și mari hatmani se văzuseră dintr-odată nu numai scăpătați ca orișice becisnic de rând, dară mai abitir supuși la cazne din cele mai spăimântoase, ba câte unii chiar dați morții fără multă vorbă. Iar Regele, încungiurat fiind de sfetnici cari îl aprobăluiau întru totul și nu mai pridideau a-i lăuda înțălepciunea, agiunsesese și el să creadă că minte luminată ca a lui nu mai există pe lume și că orice gând al său e mai scump ca zicerea Domnului.

Seara la culcare, lepădându-și hlamida și rămâind singur, că nu suferea să-l vază oareșcine rămas fără straietele și podoabele ce-i adevereau rangul, cugeta – cu mare lăcomie și fără urmă de îndurare sau pioșenie – la câte tărâmurii stăpânea, câți supuși cârmuia, câte muieri steteau gata să-l dezmierde, câți vrăjmași dăduse pieirii. Își număra pașii prin iatac de parcă pe deasupra norilor pășea, îmfându-și pieptul ca un corcodan și socotind să se întrecă pe el însuși chiar a doua zi, nesămțindu-se de nimic apăsător sau priponit, ca orice pomăzanic cari are orice visează și nicio stavilă în față. Tărâmurile deprimpregiur pe toate le cugeta ale lui de drept, socotind mare mișelie că nu-s așezate cum se cuvine sub sceptru-i și legându-se să corijeze aiastă nedreptate, și mare scârbă sâmțea auzind om grăind în altă limbă decât a lui sau închinându-se altui Dumnezeu decât aceleia de-i stătea alături, umăr la umăr, Domniei Sale. I-ar fi dat pe toți pieirii, fără părere de rău nici pentru prunci, nici pentru maicile bătrâne, că erau venetici și tare-i mai erau urâți văzându-i așa sălbatici și înapoiți, slabi de înger și flecari. I-ar fi trecut prin foc și sabie până la unul, nici de sâmțea să nu mai rămâie, fiindu-i muzichie urletele veneticilor ce-și adunau măruntaiele din colb și horcăiturile copchiilor cari se înecau cu sânge. Din ce i se ducea vestea de vârvâr, din aia se vrâznosea mai tare, iar unde se rădicau glasuri proslăvind numele Domnului ceresc, lacrimi de bucurie parcă îi picurau în suflet, știindu-se unsul istui Dumnezeu și trimisul său pe pământ. Orișice carnagiuri ar fi poruncit, orișice stârpire de dușmani ar fi pus la cale, sâmțea

că-i vrerea Domnului și mai abitur i se îmfiau foalele de semeție. Că doară Dumnezeu însuși prin cuvântul Lui cel plin de lumină și înțelepciune poruncise să fie adunate tărâmurile – și cele seci ca piatra când se-nalță aiasta-n crierii munților, și cele mustoase ca pășunile spălate-n pâraiele reci ce scoboară primăvara când se topesc zăpezile, și cele cu lut roșiatic ca fața soarelui la apus – de la un mal al mării la celălalt, iar adunate astfel de el să alcătuiască o singură țară, promisă seminției sale celei vrednice și mult plăcute Domnului.

Pe dinafara hotarelor, oștirile Regelui Negru împleau ținuturi întregi de sânge, lăsând în urma lor praf și pulbere, și trupuri sfărțecate putrezind fără îngropăciune. Pe dinlăuntrul hotarelor, supușii, de la mic la mare, luaseră obiceiul de a merge cu capul plecat și în toată împărăția, în orice colț ai fi agiuns, nu vedeai om împlând cu capul sus. Gârboviți erau toți de umilință, că greu jug e aista, să nu poți vorbi ce gândești, să trăiești cu frica stăpânirii, să te temi la orice pas de ocnă sau de săvârșire. Neisprăvit și spărios e așa popor și tare ușor de dat dezbinării!

Poporul nu-l suferea pe Rege, deși se făcea că-l iubește. Nu se pomenea să se întâlnească frate cu frate și să nu boscorodească în șoaptă, cu obidă, nenorocirile și asupririle ce le adusesese Regele peste țară. Câți flăcăi tineri pieriți în bătălii, câți părinți bătrâni rămași fără sprijin, temnițele pline până la refuz, sărăcie și mâhnire unde te purtau picerele, că dânsul numai războaie visa, numai oștiri și care de luptă, iară mâncare și straie pentru norod, ioc! Că nicio visterie nu e sac fără fund și e nevoie totdeauna de cineva în frunte cari să hotărască cum se chivernisește norodul. Iar Regele hotărâse să-și stâmpere setea de putere purtându-și oștirile din război în război, de nici n-apucau flăcăii să se bucure un pic de copilărie nainte să mi ți-i adune cu arcanul, lăsând multe gospodării goale și multe mume plânse. Poate că sărăcia ar mai fi îndurat-o poporul, dacă i-ar fi fost dat să o trăiască alături de cei dragi. Dar așa, flăcăii la oaste, bătrânii săraci lipiți pământului și singuri cuc, fetele spetindu-se pe ogoare fără sprijin sau rânduite prin curțile castelurilor ca să țeasă straie pentru oșteni, iaca nimănu-i era bine.

Mânia mocnea, dar pe-afară nu dădea, că parcă puteai să spui vreo vorbă, alta decât de prețuire, fără să-ți pierzi limba sau, și mai rău, vieța?

Bine de tot trăbuia să te uiți la omul cu cari vorbeai, mare încredințare trăbuia să ai într-însul ca să-ți lași gura slobodă. Căci zidurile aveau urechi și parcă și colbul drumului avea ochi, așa de rapide se ducea veste oricărei vorbe nelalocul ei, oricărei uneltiri, fie ea și numai între două capete aprig urătoare de stăpânire. Așa că oamenii tăceau și înghițeau, cum tăcuseră și înghițiseră și alții naintea lor, sub alți asemenea regi se-toși de mărire. La răscruci erau statui înfățișându-l pe măritul Rege, iar târgurile mai răsărite îi purtau numele, cari zicându-i „Ăl Bun“, cari „Ăl Mare“, cari „Ăl Drept“, întrecându-se deci să-i facă pe plac și pe voie. Oriunde te-ai fi uitat, casele erau împodobite cu zugrăveli de-ale Regelui, desenate în culori sau în cărbune, dar toate musai de pe vremea când era tânăr, mult mai tânăr, cu barba și mustăcioara negre ca pana corbului și cu privirea scrutătoare și limpede. Căci Regele, în mândria lui bolnavă, nu suporta că îmbătrânește.

Fiindcă faima i se dusesse peste mări și țări și cucerise multe ținuturi străine, fiindcă avea drept de viață și de moarte peste sumedenie de suflete, fiindcă nimeni nu-i ieșea din cuvânt și nu-i punea judecata la îndoială, Regele Negru ca un Dumnezeu agiunsesse să se sâmștească în partea lui de lume. Ca Ăl-Mai-Sfânt, își închipuise că va fi nepieritor, că va domni vecinic, că nici moartea, nici înfrângerea și nici căderea n-au cum să-l atingă. Se plăsmuise drept viteazul vitejilor, înțeleptul înțelepților, conducătorul cel mai fără de cusur de pe lume, văzându-și ca aieva faima întipărită în aducerile-aminte ale norodului, proslăvită în stihuri și letopisețe. Numai că viața trece peste toți, mari sau mici, lăsând aceleași urme, și nu-i e dat omului altă încheiere, oricât de mare ar fi și-oricât de nepieritor s-ar socoti: tot într-o mână de țărână sfârșesc toți și toate, de la vlădică la opincă, bună numai s-o poarte vânturile și s-o spele apele, până nu i se mai cunoaște obârșia nici măcar în marele catastif din ceriuri, unde-s toate înșirate.

De la o vreme, zărindu-și chipul oglindit în vreun luciu sau în vreo mirază, Regele se încrunta și parcă nu-i venea a crede, ba uneori se mai întorcea din drum și-și iscodea de mai aproape răsfrângerea, câtând să vază de unde anume vine mai abitir prefacerea. Își trecea

degetele noduroase peste față, mâniat de parcă nu se cunoștea, și cu mișcări iuți încerca să șteargă urmele timpului, netezind spre tâmpile răsfrânsăturile pieii.

Obrajii cari i se scofâlceau, brazdele adânci din colțurile ochilor și încrețiturile din jurul gurii, culoarea din ce în ce mai pământie pe cari o căpăta pielea lui – de parcă cu cât mai abitir se ținea el departe de bătrânime, cu atâta mai grozav se aburca țărâna înspre el, cuprinzându-i ființa în ghearele-i oțelite din cari nimeni nu s-a smuls vreodată –, toate aiestea îl făceau nebun de furie pe Regele Negru, nesăbuit cum devenise. Nu se mai putea uita în vreo căutătoare fără a-și sâmți sângele clocotind și un fel de dispreț crescându-i în suflet pentru sine însuși. Iaca aista era un sâmtământ nou, ce-l uimea din cale-afară, puindu-i parcă o ticăloasă umbră de șovăială în pasu-i semeț. El, cari n-avea seamăn pe lume, taman el să sâmtă umbra aiasta de amară desconsiderare mușcând ca o viperă din sufletu-i plin de satisfacțiune? Tocmai de-asta se trezise într-o dimineață, după o noapte cu somn prost și puțin, năclăit de sudoarea fricii și-a desperării și, într-o izbucnire ca de turbare, făcuse zob toate oglinzile pe cari le întâlnise în cale îmblând fără țintă, de parcă dase-n dambla, prin tindele palatului. Intrase apoi val-vârtej, ca apucat, în odăile reginei și în iatacurile concubinilor, dând și pe-acolo cu mirazele de pământ și urlând de parcă cu Necuratul se lupta, iar nu cu niște cioburi fără viață și fără putere. Chemase după aia dregătorii și dăduse poruncă să fie interzise toate oglinzile din regat.

— Una să nu rămâie, că nu v-or mai rămâne capetele pe umeri! a urlat la aieștia, cari s-au bulucit afară pe ușa mare pe cari intraseră, să ducă fără zăbavă porunca la îndeplinire, temându-se că acuși iese smintitul din iatacu-i, cotrobăind în toate ungherele după cioburi trecute cu vederea.

Zbang, zdrang! Țândări se făcură mirazele, una câte una, pe rând, până la ultima pe cari o putură dibui, până la ultimul ciob de ulcior și cel mai mic luciuc de cristal cari le ieșise în cale trimișilor de la curte; ba încă și mărgăritarele, topazele, giuvaerurile și odoarele mai de preț, cutioarele de fildeș sau de chihlimbar în cari își țineau domnițele vâpselurile de sprincene și curtenii buruiana cu foaie lată, bună de ars în lulele

și ciubuce, pieptenii de os mai lustruit, diademele și pecețile poleite, orișice avea un luciu mai opalin, cât și argintăria de pe la bucătării, toate fură adunate grămadă și purtate pe spinările cailor cât mai departe, să nu se mai vadă în palat sau împregiur vreo urmă de șpighel nesuferit. În locul policandrelor și-a fanarelor s-au împlut odăile de lumânări din cele mai de rând, de a apucat să plutească prin cotloanele palatului un fum ușor albăstriu și parfumat, adăstând parcă și pe marafeturi, dar și pe trupuri.

Se apucară apoi slujitorii să sece lăcușorul din curtea palatului, cu stuful lui frumos unduitor și cu rățoii sclipitori aduși de pe alte meleaguri, și cu atâta râvnă lucrară, de rămase în urma lui numai un podeț măiestrit, cu danteluri săpate în lemn și văpsite în culorile curcubeului, singur ca o arătare ciudată, arcuindu-se peste o mocirlă stătută și împuțită pe cari avea s-o sece de tot soarele lui Cuptor în anul următor.

După aia, le-a venit rândul fereștilor. Când bătea lumina într-un anume fel, mai cu seamă atunci când soarele le întâlnea pieziș, îți puteai vedea în ele chipul mai ceva ca-ntr-o oglindă. Regele Negru numai că n-a dat ordin să fie toate sparte, dar s-a temut de frig. În toiul iernii, cari era năprasnică în Regat, i-a fost frică să nu se războlescă. Pe cât era de nemilos Regele cu alții, pe atât de milă îi era de propriul suflet. Se temea să nu deie-n zaiflâc, să nu facă pietre la rinichi, să nu mănce prea multă slană, să nu beie peste măsură. Se ținea departe de orice desfrâu, dacă nu socotim desfătarea nebună de a-și vedea dușmanii otrăviți sau trași pe roată. Pe ăștia tare îi mai plăcea să-i privească în ultimele clipe, să se apropie cu pași tiptili și cu un rânjet sătănesc pe față, să le rădice cu două degete înmănușate bărbia din pieptul stors de vlagă și să le spuie cu satisfacție drăcească că au pierdut, iar el a înfrânt.

— Că puțină minte ăți fi având să vă puneți dimpotriva unuia cari vă întrece și la minte, și la stat, și-apăi cu două dește v-ar putea lua gâtul, ca la puii de hulub! le arunca disprețuitor, întorcându-se cu spatele, de parcă răzbuneala mâhnire i-ar fi pricinuit, iară nu dulce încântare.

Arunca apoi mănușile cu scârbă în primul foc întâlnit, temându-se să nu se molipsească de soarta potrivnică și nemiloasă, de nenorocul și înjosirea care-i paște pe ai slabi și proști. Pe ăștia îi disprețuia cel mai

mult și cu bucurie i-ar fi dat pieirii de la mic la mare, să scape lumea de așa pacoste înfiptă-n ființa neamului ca buruiana-n răsaduri, de nu i-ar fi stat unul taman de ăst fel ca un ghimpe în coastă, prea aproape de suflet, aproape și departe în aceeași vreme. Dar încă n-am agiuns acolo, așa că arătați-vă răbdurii și mai cetiți nițel nainte.

Cum nu putuse porunci să fie sparte toate fereștile palatului, Regele a cerut să fie chemați pictori și meșteri spoitori cari, coperind cu desene și pete de culoare luciul geamurilor, din limpezi să le facă tulburi. Zis și făcut: împovărați de căldări și văpseluri, meșteri și artiști s-au adunat din patru colțuri ale țării în curtea palatului și, preț de o lună, s-a auzit freamăt de lucru, s-au înălțat scări și s-au amestecat colori. Peisagii mai frumoase ca alea adevărate au apărut din mânuirile iscușiților zugravi, menite să ție deoparte lumina, iar în loc să împle odăile de farmec. Ici păsări frumoase și mândre, cu penaj multicolor, păuni strălucitori și cocoși țanțoși, turturele înamorate dezmierdându-și aripele și sticleți mititei ițindu-și penajul colorat din frunzișul luncetului, iar pe deasupra tutulora mândri ciulihoi, cu ochii zgâiți după pradă. Colo grădini pline de flori așa măiastru desenate, de te-așteptai să miroasă, drăgaică și sora-soarelui cu vrejul întins spre cer, garofițe și toporași întrecându-se în colorit, flori de leac prinse-n mănunchi de muieri pricepute, iar pe iazurile strălucitoare plutniță gingașă și sasău unduitor. Hore jucate de fecioare frumoase, așa meșteșugit prinse în mișcarea danțului, cu gleznișoarele rădicate deodată și cu poalele zăvelcilor unduind tot într-o parte, de mai că auzeai muzichia. Păduri verzi, întinse pe ferești largi, cu căpriori ascunși pe după trunchiurile copacilor, cu așa uitătură blândă și speriată, că-ți venea să întinzi deștele să-i dezmierci, să le alini teama. Ce să mai, frumuseți nemaivăzute apăreau din mânuirile meșterilor, împodobind tot ce fusese nainte ciob sau luciu.

Însă mâna omului nu poate înlocui ce Dumnezeu a lăsat pe pământ ca să bucure sufletul oricui, sărman sau bogat. De pe o zi pe alta, palatul s-a prefăcut: tindele lui lungi și luminoase, în cari vreme îndelungată lumina soarelui strecurată prin lucarne se jucase pe podelele panașate ca pe tot atâtea bucăți de pietre scumpe, scânteind colori

pastelate pe conduri și pe mangeturile jupoanelor, au agiuns sumbre și apăsătoare, de parcă ar fi dus toate către camere de caznă; odăile cu tavane nalte și podele lucioase, ceruite lună de lună să sticlească mai ceva ca glaja, au devenit cenușii și reci, ca niște cămăruși de ocnă; mesele largi din odăile de praznic, odinioară împodobite cu cristaluri și argintărie din cele mai strălucitoare, ședeau acum coperite de brocarturi întunecate, lipsite de sfeșnice și gătite numai cu niscai cupe de soliman negru, tocmite taman din Astrahan. Deși plâsmuite în picturi, bucuria și cântecul s-au risipit parcă dintr-odată, ba încă și glasurile s-au făcut mai grave și mai şușotite pe măsură ce desenele copereau mai mult, și mai mult din ferești.

Zice-se că Ana- cea-frumoasă, fiitoarea preferită a Regelui, păstrase totuși într-un petec de năframă, învelit bine în straturi de borangic și ascuns într-un buzunărel de mătase din cheptar, un ciob de oglindă în cari se uita uneori, când rămânea singură, ostoindu-și focuri și năzuințe pe cari numai ce începea să le sâmțască, nebănuind încă cum aveau să-i prefacă vieața.

Frumoasă era Ana, ca un înger zugrăvit pe vreun părete de biserică, iar nu ca o muiere îmblătoare prin lumea celor trecători. Pielea-i era netedă ca luciul unei ape stătute și de nimic tulburate și fină ca puful de păpădie, ochii îi erau limpezi și jucăuși cum e ceriul înstelat ce sclipește din toate ungherele, iar gura-i parcă era boboc de trandafir. Piciorușele, încălțate în conduri de marochin, parcă erau ale unui copilaș, atât erau de gingașe și de străvezii, însă șoldurile i se unduiau ca gâtul lebedelor, ca o chemare rușinoasă și-n aceeași vreme mângâietoare. Anei tare îi mai plăcea să auză spunându-i-se cât e de frumoasă, că de mică băgase de seamă cum se poticnește sufletul oamenilor de chipu-i dulce ca de-o mare minune, de mică sâmtise jindul unuia și-al altuia să-și mai întârzie căutătura în ochii-i codați, la început nu cu pohtă, ci cu mare mirare și cu un soi de evlavie, ca-n fața unei icoane; cu vremea, ce-i drept, căutăturile porniseră să se prefacă, chiar și-ale ălor de-o știau de când sugea la țată, iar Ana pricepuse că frumusețea ia mințile oamenilor, făcându-i să-și uite rușinea. Îi plăcea dară să auză că e frumoasă, căci

alta ce mare dar să mai fi având și ea pe lume?, iar din când în când jinduia să cerceteze ea însăși, furând câte o privire scurtă în ciobul adânc și nemințitor. Nu-i pe lume pretin mai neprefăcut decât miraza, că alții toți te copleșesc cu măgulituri dacă văz câștig într-aiasta, pe când ea singură ți le spune pe toate așa cum îs, și nimic n-ascunde de orișice privire iscoditoare. Că-i e omului amarnică supărarea sau adâncă bucuria, că-i obosit sau se sânte în putere, că se teme de vreo năpastă sau de-abia așteaptă vreo întâmplare, pe toate le vede miraza și întocmai le întoarce privitorului, fără amăgire. O clipă, atâta e de agiuns omului să priceapă cum îl vede lumea, și-atâta îi era de agiuns și Anei: inima i se împla de mândrie, capul, de planuri. Cu astă frumusețe agiunsesse unde neam de neamul ei nu visase, ș-apăi s-a văzut oare stavilă să-i steie în cale muierii cu atâta vino-ncoa după cari se sucesc gaturile și se scurg toți ochii, fără osebire? De toate avea Ana și de toate gândea să aibă și de-aci-nainte, tot cu sprijnul mândreții, cât o ține-o aiasta. Și după aia? După aia socotea c-o găsi altă cale, ca omul ce din vreme și le rânduiește pe cele trebuincioase.

Dar vezi că, oglindindu-i frumusețea cea fără asemănare, miraza parcă i-o știrbea cu câte-o fărâmă, puindu-i-o tot mai ferfenițită în fața ochilor – nu că n-ar fi fost desăvârșită și ceva străin ar fi știrbit-o, ci că în deplinătatea ei, parcă tot mai stearpă și nevolnică se vădea. Ana agiunsesse să se încrunte mai degrabă decât să suradă chipului răsrânt ori de câte ori și-l zărea, plin și luminos ca luna cea chipoasă.

Ce înzestrare ascunsă să fi având ist ciob mărunt, Ana nu știa, dar bănuia și dânsa că nu-i ca altele. Agiungea o căutătură grabnică ca să scormonească parcă undeva adânc în sufletu-i, puindu-i sâmțămintele cu susu-n jos, într-o prefacere așa temeinică, de o lăsa năucită. I se năzărea, de cum își întâlnea privirea în scânteierea mirazei, că din adâncurile aisteia, din negura ascunsă în spatele luciului argintos se răpezea la ea o jivină grabnic alergătoare, de nu putea bine să-i deslușească nici felul, nici chipul. I se părea a fi un lup, dintr-acela mult păros și fioros, dar vezi că nu-i făcea niciun rău, doar îi trecea ca vântul de repede prin fața ochilor, strecurându-i-se în capul pieptului de parcă s-ar fi căscat acolo o gaură cari deîndată se și coperea la loc.